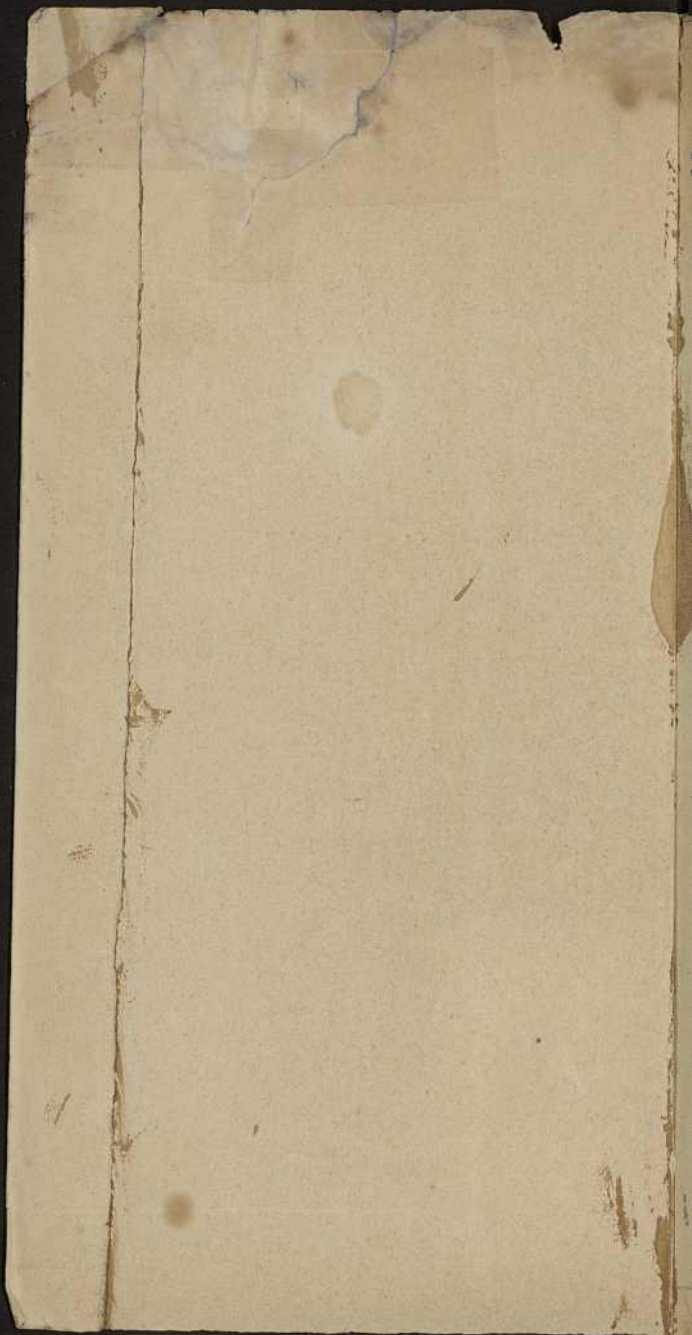

REAL ACADEMIA
GALEGA
A CORUÑA

F 7645

Biblioteca

Sociedad Protectora del Obrero de Pontevedra

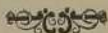
O VOTO

POEMA EN CALLEGO

POR

FLOFENCIO YAAMONDE.

*Premiado en el Certamen Social y Literario
celebrado en Pontevedra por dicha Socie-
dad el 12 de Agosto de 1907.*

PONTEVEDRA:

Imprenta y Librería de A. Landin, Riestra, 38.

1907.

Imprenta de la Universidad de Salamanca

O V O T O

PRIMERA EN CALLEJO

ALABRADO EN CALLEJO

Imprenta de la Universidad de Salamanca
Calle de la Universidad, número 10
El 15 de Agosto de 1907

Imprenta de la Universidad de Salamanca

N
lais
ibr
os
Ir
e'
rr
eib
N
e t
ue
xe
C
ein
ca
o'
Q
ue
or
or

O VOTO

POEMA EN GALLEGO

I

Nesta mísera patria, noutros días
ais míseros ainda, o son guerreiro
libraba dos clarís, correndo o sangue
os seus fillos aflitos á regueiros.

Irmáns na contra dos irmáns loitaban,
c'o sangue de irmáns tinxían o ferro,
rrempuxados da fatal Discordia
eibando insana do infernal veneno.

Ningún currecho apenas quedou libre
e ter en sí os estandartes negros
ue, fúnebre, lanzara á todas partes
xeneral levante e desconcerto.

Cubiza entón, e falsedá e vileza,
einaba entre señores e preveyos,
cambiando de dono iban pasando,
o' a rapidés de un lóstrego os castelos.

Que ninguén na revolta o entendía,
ue das ruís pasiós o fervideiro
or enemigos tiña os que inda ha pouco
or amigos leás viñáanse tendo.

Non era menos lidiador daquela;
O mitrado e señor e cabaleiro
Que, do fillo do Trono, á altiva sede
Impávido rexía e satisfeito.

Unhas veces ao lado, outras na contra
De outros feudás señores compañeiros,
De Compostela as hostes enviaba
A combatir a-o campo con alento.

Vencedor, non zazaba, nin vencido
De procurar logral o seu empeño,
Que era endergarse dos manatas todos,
En todo os lugares ó primeiro.

C'os Moscosos querella tiña e grande;
De arrincarlles Vimianzo topou xeito,
Deixando alí, con homes escollidos,
O fidalgo Mariño á defendel-o;

Mais Lope non descuida, e presuroso
Congrega os seus valentes cabaleiros,
Axuda'lles pedindo para iren
Enriba, de contado, do castelo.

E das más do Arcebispo arrebatál-o,
A Marino d' alí botando presto;
Que o nome dos Moscosos non consente
Tamaña mín-gua no sonado creto.

Do floreado val sobre dos montes,
Pol o ancho espaiso, o sol íbase erguendo
Traballosa, cuidando de rachare
O escuro tendillón do nibueiro.

A forza da rayola o baluarte
Trataba de bicar ceiba de oco,
Cal se con vivo lume, e calor dando,
Quixera, garimosa, protexel-o.

Porque incerto era todos os dias aqueles
De inhumano loitar que o alto luceiro,
Calandiña, abouxado, presenciaba
No seu fúlxico carro, dende ó ceo.

Cuidaban atoparse ben seguros
As torres, valerosos, defendendo
Sin seren dos contrarios abatidos,
Os costantes peós e cabaleiro,

E non lles desvanara aquelas mentes
A súpeta chegada dos guerreiros
Que, furibundos, iban á asaltal-os,
Ou á poñerlles estreitado cerco.

Do toque de oraciós pol-a espesura
Oíase no fondo o campaneo,
E no val resoaba dos tumultos
E da función marcial timbre o eco.

Non fechara inda a noite e as vellas torres
A seu amo e señor xa tiñan dentro,
Que á todol-os rendidos, xeneroso,
Cal nobre e cristián, perdonou presto.

Somente unha esceición, ay, se fixera
Do mísero peón que o Fado horrendo,
Pol-a corda fatal dependurado,
Con aldraxe, pensaba axiña tel-o.

X

O vencedor se viu logo amostrando
O moito mal que á Perbes lle quería,
Amorte prontamente o condenado.

A noite iba morrendo, estrelecía,
E Perbes o peón xa conducido
Para á forza fatal triste se vía.

Traspasado de dôr e conroído
Da súpeta mudabre, negra sorte,
Mais que medoso estaba arrepentido.
Os seus pecados lembra ante da morte,
E muy mais cristian seique se sente
E ponse mais sereo, nobre e forte.

«Fortuna viradoira desantente,
Cruél, dicía, agora á min te mostras,
Poñendome nas mas de mala xente;

E tí, Reina do Ceo, que ademostras
A proteición divina á quen che prega,
E que benina sempre á él te amstras;

No intre qu' este rogo ao Alto chega
No odio amainará meu enemigo
E o furor zazará que agora emprega;

Valédeme Señora; que comigo
O feito non se cumpra tan nefando,
Qu' en Guadalupe un anoá estar me obrigo.

E tí, Don Lope Sanches, me tratando
Estás de un xeito vil e vergoñoso,
O honor de cabaleiro lexugando.

Por falas e tramoyas de un vicioso
A este pobre peón matar intentas,
E este caso è ruín e deshonoroso.

Mira que o eterno fogo agora alentas
Para arderes alí eternamente;
O camiño do inferno sei que bentas.

E vosoutros, varós, que cegamente
Executar querés a vil sentenza,
Escoitade tamén atentamente:

Son mozo como vedes; si de cencia
Faltoso sempre andei, pois fun vaqueiro,
Sempre ao próximo tiven boa querencia.

De unha garrida moza o amor primeiro
En ambos acendeu chamma ardorosa,
E constante nos foi e duradeiro.

Sorríamos a sorte agarimosa;
Largábase de nos todo cuidado;
A vida parecíanos ditosa.

O casamento xa determinado,
c'o seu xugo no altar nos xunguiría
Nova vida empezando, novo estado.

Mais o fado cruel que noite e día,
Na contra de nósoutros traballaba,
Levarnos emprenden por outra vía.

A ventura d' enton presto eu deixaba,
E triste me volví, se antes ditoso,
E lonxe me atopéi de qu' en amaba.

A outras terras larguei, sempre noxoso
O fado me facendo meu camiño,
E da ventura miña cubizoso.

Ay, tiven que inxeitar do caro niño,
Que o meu lugar quería un cabaleiro,
Arroubando da nena o meu cariño.

Mais non logrou, con todo, o gasalleiro
E cubizado amor que pretendía,
E un golpe recibía duro e certo.

Que a formosura aquela hoxe no día
Gárdame a fé o mesmo que ante agora,
E non vive sin min nin vivirá.

D' aquí a causa ven que nesta hora
Rencor destafegado salta forte,
E, collendo a ocasión, bótase fora.»

Falaballes o triste d' esta sorte,
E todos d' él se rían e zombaban,
E no intre as cousas de tormento e morte
Para o pobre infelis aparellaban.

III

No medio de un campo,
Entre de penedos,
Solitrraria e triste
Unha chouza vemos
Que de niño d' águia sobre de un picouto
Parece remedo.
Ali albores, e verdes, e sombra,
En van atopare procura o viaxeiro.
¿Quen è aquél home
Que, de frío ou medo,
Pol-a noite fecha,
Falando tatexo,
Enlordado todo, da choupana triste
Na porta batendo,
Engruñando, á seu dono suprica
Nun triste infortunio, consolo ou remedio?
«¿Quél ¿Non me conoce,
Ou vaimo esquecendo?
Ou, porque estou rouco,
Non me cuida o mesmo?
Non morrin aínda, que Nosa Señora
No momento extremo,
Libertoume da morte, benina,
Asombro de todos, meu rogo atendendo.
Mire qu' estou vivo;
Ao que ve dea creto.

Acóllame agora
Baixo d' este teito.»
O misero fala, e o dono da chouza,
Con méldo acento,
Agasalla bondoso ao fuxente
Con casa cuberta, comida e diñeiro.

IV

Era unha tarde no rigor do inverno,
E casa ni albre na extensión se vía;
O chan, mollado, a neve recubría
Na inmensa soledá.

Curvo e tremente c'o pesar dos anos,
Apoyado nun pau longo e barudo,
Un vello camiñaba baixo o rudo
Furór da tempestá.

Unha pedra n' atopa que descanso
Lle poida dar naquél lugar deserto,
E da tormenta en van busca á cuberto
Axiña se poñer.

Unhas veces caíndo, outras i' erguendo,
O triste loita por seguir avante,
E seu rostro de pálido sembrante
Ten bágoas á correr.

Esgotánselle as forzas c'o a xornada,
Esmorece, entalado, pol-o frío;
E tumbado, por fin, logo se víe
No lexugado chan.

—«Infelís, di xemendo, ay, xa da morte,
Tremenda, para mín, chegou agora
A tan infausta derradeira hora.

¡Eu non chego á mañán!

¡Cántas cousas á mente se me veñen!
¡cánto sofre miña alma neste instante!
Como un soño o pasado teño diante,
Que non ha de volver.

Cal nos albres a folla se abanea
Pol-o sopro dos ventos encontrados,
Pol-a desgrasia vémonos levados
E baixo o seu poder.

Temido fun, potente e rico, un tempo,
E pobre me quedei e abandonado;
Conocido non son nin respetado,
Cal antes, por ninguén.

Muller e fillos me levou a morte,
Facendas e vasalos longa guerra;
Meu solar e castelos van por terra.

¡Perdín todo o meu ven!

Eu atopeime, con furor insano,
Como fera salvaxe, perseguido;
Por covas e arboredo andéi fuxido
Sin nunca repousar.

Mais agora, ay de mín, ben reconozo
Que todo este castigo eu merecía
Por apartarme ¡tolol de unha vía
Que non debin deixar.

Unha vida onestísima levara
E nela procuraba ire seguindo,
Mais de libre en escravo viñen vindo
Por formosa muller

Un outro a pretendía qu' ela amaba;
Desaires á milleiros xa me dera,
E con eles muy moito se acendera,
Medrando, o meu querer.

Mil cousas cavilei; amenazas, rogos,
Para ganalo corazón da nena;
De nada conseguir tiven a pena,
Requentando a pasión.

Inda agora qu' estou preto da morte,
Sinto de amor no peito gran combate,
E ao seu doce recordo vive e late
Meu causo corazón.

Volvinme criminoso; miñas artes
Como fruto á favor ningún me deran,
De perseguir, desexos me viñeran
Ao felís amador.

Metín zizañas, argallei mentiras.
E todos, de boa fé, creto me deron,
E contra do rival meu se puxeron
Tratando de traidor.

¡Pobre Perbes! Fun eu quen en mal hora
O iras de Don Lope te botara;
Asque á forza, gozoso, te levara,
Sin ter de tí piedá.

E se a Virxe teu rogo no acollera,
Teu corpo, de unha corda pendurado,
Sería pol-os corvos devorado,
Colmando a iniquidá.

Xa estabas posto para o extremo arranco
Dorosamente dares. De repente
Érguese a tempestá, grande, podente,
Que á todos aterrou.

Ao peso do teu corpo rompe a corda
E caes no chan, e súpeto te erguendo,
Monte arriba te botas, te acollendo
Ao bó que te amparou.

Ti quedaras na forza abandonado,
Que á tempestá, pol-o terror fuxiran
Os que te custodiaban, e non viran
Teu modo de fuxir.

Despois... solene o voto tí cumprías
Que, pio, á Guadalupe de ir fixeras,
Eu tanto que o remorso, ay, eu de veras
Principiaba á sentir.

Eu non fun cabaleiro naquél caso;
Todo no tempo aquél se corrompía,
Todo inzaban maldade e vilanía,
Lixando os corazós.

Era andasio ruín e pagañoso
Que iba todo, ferós, contaminando,
Ay, os netos tal ves irán pagando
Pecados dos abós.

Nestas cousas eu teño cavilado;
Paréceme que o tempo que corremos,
Un outro que xa os nados non veremos,
Diverso ha de traer.

E paros e castelos que inda quedan
Salvados dos sucesos con penuria,
De monchos e lagartos, con inxuria,
Morada hame de ver.

Ah, ben haxas, Señor, que á libertarme
Agora vés do mundanal tormento
Acábaseme o folgo..., perdo o alento...
Da vida termador.

Doce sono da morte... noite eterna...
C'o derradeiro arranco, arrepentido,
Nas vosas tebras entro, apercibido
O termo á miña dôr.

FIN

s,

ne

